

Lepelaars in de Wadden, stijgende aantallen en dalend broedsucces.

...een indicatie dat de piek is bereikt?

In het midden van de vorige eeuw waren lepelaars eigenlijk alleen bekend van het Naardermeer, het Zwanenwater en Texel. Vanwege zware chemische belasting van het voedsel van de lepelaar door het gebruik van bijvoorbeeld landbouwgif, bereikte het aantal lepelaars rond 1960 een absoluut dieptepunt. De omvang van de populatie lepelaars was toen ongeveer 300-350 dieren. Door allerlei overheidsmaatregelen (o.a. WVO) en betere bescherming van de broedplaatsen door terreinbeherende instanties krabbelde het aantal lepelaars iets op. Rond 1975 werd de terugval van voorheen in ieder geval tot staan gebracht en begonnen de lepelaars ook nieuwe broedplekken te ontdekken (bijv. Oostvaardersplassen). Terschelling werd zelfs al rond 1961 ontdekt. Na 1980 kwam het herstel van de lepelaar populatie in een stroomversnelling, er waren nieuwe broedkolonies op Texel, Vlieland en in het Deltagebied. Deze trend zette zich door in de 90-er jaren. Alle grotere Waddeneilanden waren bezet met lepelaarkolonies. Zelfs in het Duitse Waddengebied kwamen op nieuwe locaties broedkolonies tot ontwikkeling. Anno 2006 zijn er 36 broedkolonies in Nederland en haar directe omgeving die gezamenlijk door bijna 2000 broedparen gebruikt worden. In het Nederlandse waddengebied zijn nu zeker 11 vaste broedkolonies, in de internationale Waddenzee 18. Deze waddenkolonies zijn hoofdleverancier voor de populatie geworden want de helft van alle broedlocaties liggen in de Waddenzee maar ze bevatten 80% van de aantallen dieren. De kolonies van de Wadden zijn dus gemiddeld genomen groter van omvang dan kolonies die op het vaste land liggen. Uit onderzoek is komen vast te staan dat de kolonies op de Wadden ook een beter broedsucces hadden dan kolonies elders. Over het algemeen gaan lepelaars broeden op de kolonie waar ze zelf geboren zijn, ze zijn trouw aan hun geboorteplek. Het betere broedsucces dan elders en de plaatstrouw zorgden ervoor dat de populatie in de Wadden dit hoge niveau kon bereiken als het nu heeft. Uit onderzoek is echter ook komen vast te staan dat grote kolonies op den duur minder gaan reproduceren, per paar worden er minder jongen vliegvlug. Dat fenomeen is nu gaande, het gemiddelde broedsucces van de Waddenkolonies neemt af. Deze afname van het broedsucces gaat niet erg snel maar in een tijdreeks van 10 jaren is het wel zichtbaar geworden. Er zijn aanwijsbare invloeden die deze daling van het broedsucces kunnen verklaren. Zo zijn er de afgelopen jaren vaker in het broedseizoen hoge zomervloeden geweest waardoor jongen verdronken of eieren weg spoelden. Enkele jaren werd vanwege de aanhoudende kou en heftige regen tijdens mei en juni vastgesteld dat jongen hierdoor uiteindelijk dood gingen. Zelfs als we deze gebeurtenissen als incident beschouwen en niet betrekken bij de berekening van het gemiddelde broedsucces, blijkt het broedsucces van Waddenkolonies licht te dalen. Het is wat speculatief maar het zou kunnen duiden op het bereiken van de draagkracht van de Wadden voor Lepelaars. Er is in dat geval gewoon niet meer voedsel genoeg voorhanden voor nog meer lepelaars in de Wadden. Het verbeteren van de voedselsituatie voor lepelaars is dan het enige remedie om deze trend te doorbreken.

Otto Overdijk
Vereniging Natuurmonumenten
Beheerder Waddengebied